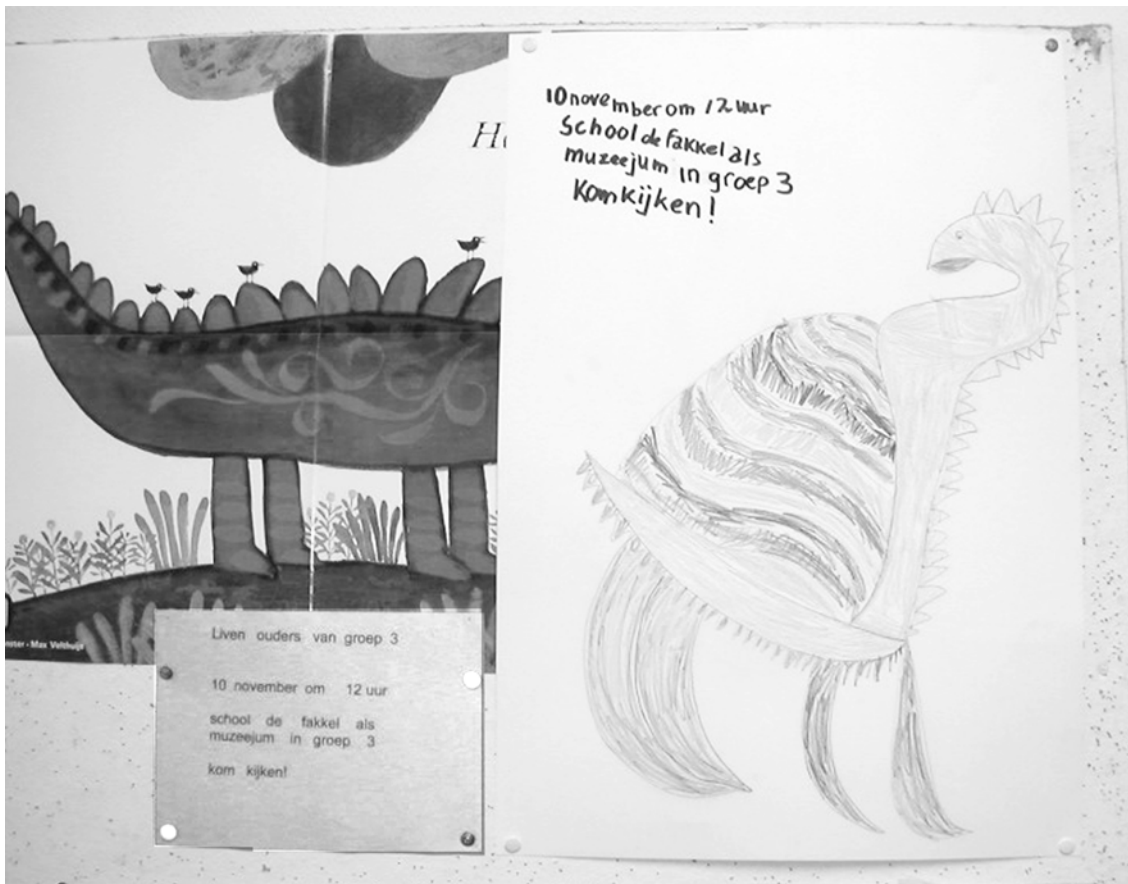

Onderbouw: Meneer Spaarman

Onderbouw

Overzicht van de activiteiten

Bij de onderbouw staat het verhaal van meneer Spaarman centraal. Meneer Spaarman spaart van alles: luciferdoosjes, beeldjes van dieren, puntenslijpers, boeken over konijnen, paperclips. Elke zondag maakt hij met een van zijn verzamelingen een tentoonstelling. Natuurlijk moet die tentoonstelling ook weer worden opgeruimd; en nu zit meneer Spaarman met het probleem hoe hij kan onthouden wat er in al zijn dozen zit. Vanuit het verhaal over meneer Spaarman gaan kinderen zelf kleine tentoonstellinkjes maken. Dat kan met spullen die in de klas zijn te vinden, of met een eigen verzameling die kinderen van huis hebben meegenomen. Daarna is de opdracht: leg vast op papier waar je tentoonstelling uit bestaat.

Het thema biedt mogelijkheden voor gesprekken over:

- Ordenen: Wat hoort wel bij jouw verzameling en wat niet? Wat zet je bij elkaar in jouw tentoonstelling? Hoe kun je, in andere woorden, de dingen in jouw verzameling onderverdelen?
- Tellen: Uit hoeveel voorwerpen bestaat jouw tentoonstelling? Hoeveel dingen zijn er van een bepaalde soort?
- Noteren: Hoe leg je alles vast op papier? Dat kan bijvoorbeeld door dingen precies na te tekenen, maar ook met meer schematische tekeningetjes; het kan met cijfers, maar ook via turven.

Voor groep 3 kan de nadruk in het project verschuiven naar getallen boven de twintig en naar getalrelaties. Met dat laatste bedoelen we: van de achttien dierenbeeldjes zijn er zeven wit en elf gekleurd, er zijn vijf grote beeldjes en dertien kleine beeldjes, enzovoort; je kunt 18 dus op allerlei manieren uiteenleggen.

hoofdactiviteit	Kinderen maken kleine tentoonstellinkjes en leggen op papier vast waar hun tentoonstelling uit bestaat.
extra activiteit 1	Meneer Spaarman heeft een koffer met allemaal spulletjes. Hoe orden je die?
extra activiteit 2	In het speellokaal bedenken kinderen manieren om hun groep op te delen: kinderen met dezelfde kleur trui bij elkaar, kinderen met dezelfde kleur haar, kinderen die het liefst buiten spelen of juist liever binnen spelen, enzovoort.
spreiden van de activiteiten	<p>Met name in een kleutergroep ligt het voor de hand om het werken aan het thema over een aantal dagen te spreiden. Een mogelijke opzet is bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none">– Kinderen maken kleine tentoonstellinkjes met spullen die al in de klas aanwezig zijn. Dit kan worden gespreid over meerdere dagen, waarbij elke dag een paar andere kinderen een tentoonstelling maken.– De leerkracht bespreekt met kinderen het idee om een tentoonstelling te maken van verzamelingen die kinderen thuis hebben. Kinderen nemen spullen mee.– Op de Grote Rekendag van de school richten kinderen een tentoonstelling in van hun eigen verzamelingen, met alles wat ze daarbij geschreven en getekend hebben. <p>Als het project wordt geconcentreerd op één dag, is een belangrijke beslissing of de tentoonstellinkjes worden gemaakt met materiaal dat al in de klas aanwezig is, of dat kinderen wordt gevraagd om zelf spullen mee te nemen. In dat laatste geval zal het verhaal van meneer Spaarman waarschijnlijk een paar dagen eerder moeten worden verteld.</p>

Introductie: Het verhaal van meneer Spaarman

De leerkracht vertelt het verhaal van meneer Spaarman.

Meneer Spaarman spaart:

- Luciferdoosjes;
- Puntenslijpers;
- Boeken over konijnen;
- Paperclips.

Meneer Spaarman spaart alles.

Hij wil zijn mooie spullen graag aan andere mensen laten zien en daarom maakt hij elke zondag een tentoonstelling. Bijvoorbeeld van zijn konijnenbeeldjes, zijn stenenverzameling, zijn circusboeken of zijn poppenkastpoppen.

Je snapt natuurlijk dat meneer Spaarman zijn tentoonstelling ook steeds weer moet opruimen. Hij stopt al zijn spullen in een doos, en die doos zet hij in een kast.

Alleen vergeet meneer Spaarman steeds wat er in de dozen zit. Als hij dan een beeldje van een kameel zoekt, moet hij alle dozen opendoen!

Wie kan hem helpen?

tekeningen

U kunt de platen van het verhaal kopiëren uit dit boekje, of in kleur afdrukken vanaf de website. Wanneer u een computer met een redelijk groot scherm of een beamer in uw klas heeft staan, kunt u het verhaal ook op de computer laten zien.

Bespreek met de leerlingen oplossingen voor het probleem van meneer Spaarman.

Op de website (www.rekenweb.nl/groterekendag) staat – als Flash-movie – een versie van het verhaal die u de kinderen zelf kunt laten bekijken. Het verhaal wordt voorgelezen.

Hoofdactiviteit: Een tentoonstelling maken en vastleggen op papier

Het verhaal van meneer Spaarman is aanleiding om een museum met voorwerpen uit de klas te maken: boeken, plastic dieren, poppenkastpoppen, puntenslijpers. Kinderen maken in kleine groepjes hun eigen stukje van de tentoonstelling.

Als ze daarmee klaar zijn, maken ze op losse vellen een of meer bladen voor een boek over de tentoonstelling. De vellen kunnen later bij elkaar worden gevoegd.

Met spullen die kinderen van thuis hebben meegenomen kan op dezelfde manier een museum worden ingericht.

We beschrijven twee voorbeelden uit de try-out.

inrichten van de tentoonstelling

Kinderen maken in kleine groepjes (twee tot vier leerlingen) op tafeltjes een tentoonstelling. Let daarbij op het volgende:

- Kinderen zetten soms willekeurige voorwerpen bij elkaar. Leg niet teveel beperkingen op, maar vraag wel om alleen dingen te gebruiken die op de een of andere manier bij elkaar horen.
- Vraag ook om in de manier van uitstellen naar een ordening te zoeken. Voorwerpen van dezelfde soort kunnen bij elkaar worden gezet. Kinderen die kunnen schrijven, kunnen misschien bordjes maken voor bij de groepjes.

een rondleiding

Laat kinderen vertellen wat voor tentoonstelling ze hebben gemaakt, en waarom ze hun spullen op deze manier hebben neergezet.

Ga met name in op de ordening die kinderen aanbrenge. U kunt kinderen vragen of ze een andere manier weten om groepjes te maken met deze voorwerpen.

vastleggen op papier

De kinderen leggen op papier vast waar hun tentoonstelling uit bestaat. Dat kan in een combinatie van tekenen, woorden schrijven en getallen.

- Er zullen kinderen zijn die alles op hun tafeltje proberen na te tekenen, alles heel precies.
- Kinderen kunnen de voorwerpen schematisch tekenen, bijvoorbeeld een vierkantje voor een boek, of een rondje voor een beker.
- Kinderen kunnen volstaan met één ding te tekenen van elke soort, en daar dan een getal bij zetten. Ze zouden ook kunnen turven, al is dat waarschijnlijk niet iets dat kinderen spontaan gaan doen.
- Kinderen kunnen in woorden opschrijven waar hun tentoonstelling uit bestaat.

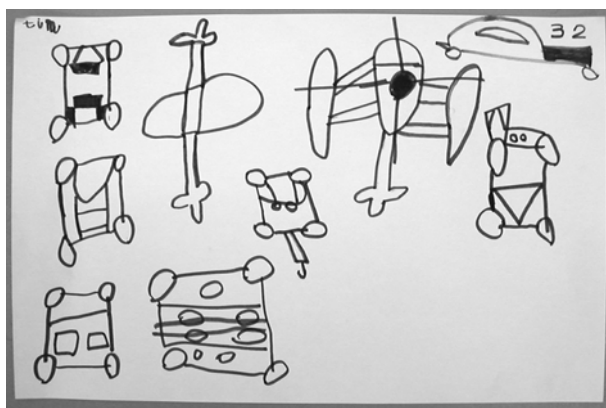
Een autotentoonstelling in de kleutergroep

“Zouden we een tentoonstelling van auto’s kunnen maken?” vraagt de juf. Dat kan, want er staat een bak met auto’s in de hoek. Pepe gaat hem halen en begint met alles uit de bak op een tafeltje te zetten. Er zitten een paar schapen tussen, en andere kinderen zeggen meteen dat die er niet bij horen. Er zitten ook twee vliegtuigen en twee helicopters bij, maar daar heeft niemand commentaar op. Joost zegt dat er een paar dezelfde auto’s bij zitten.

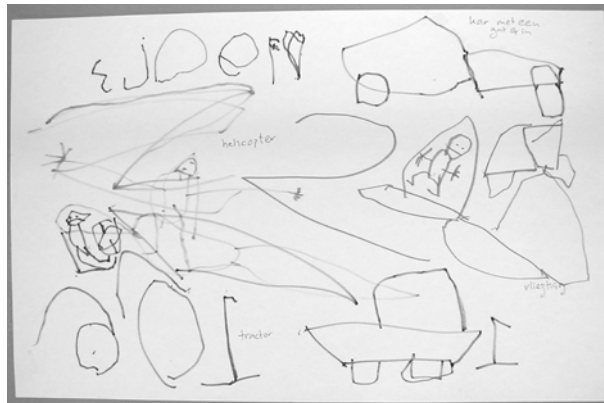
“Kun je ze ook zo neerzetten dat je meteen ziet welke hetzelfde zijn?” vraagt de juf. Joost zet heel zorgvuldig alle auto’s van hetzelfde model bij elkaar. Je ziet nu duidelijk dat er van een paar dingen maar eentje is: de caravan, de tractor, de oplegger van de garage waar andere auto’s op kunnen.

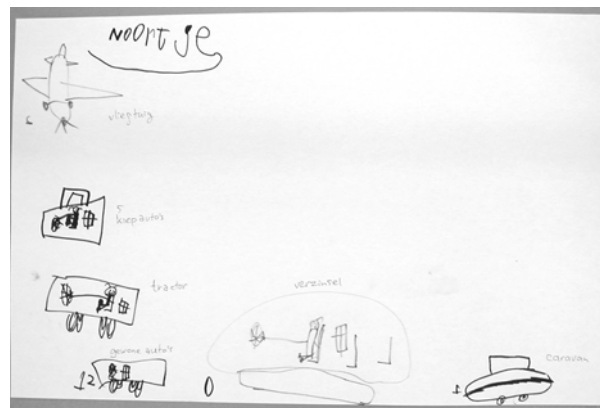
Kinderen die dat willen, mogen een tekening van de verzameling maken. De juf benadrukt dat je niet alles hoeft te tekenen. Dingen die hetzelfde zijn, hoef je maar één keer te tekenen, want je kunt er dan bijschrijven hoeveel het er zijn.

Bij het tekenen blijkt de leeftijd van de kinderen veel uit te maken. Anne van vier komt nog niet verder dan losse vierkantjes, waarbij niet duidelijk is hoe die verband houden met wat op tafel staat. Tim – net zes geworden – maakt een heel gedetailleerde tekening van vliegtuig, helicopter en auto's. Hij heeft meteen al geteld dat er 32 dingen op tafel staan.

Sjoerd tekent een heli-copter en een vliegtuig, en schrijft bij allebei een grote 2. Er is 1 garageauto, en 1 caravan.

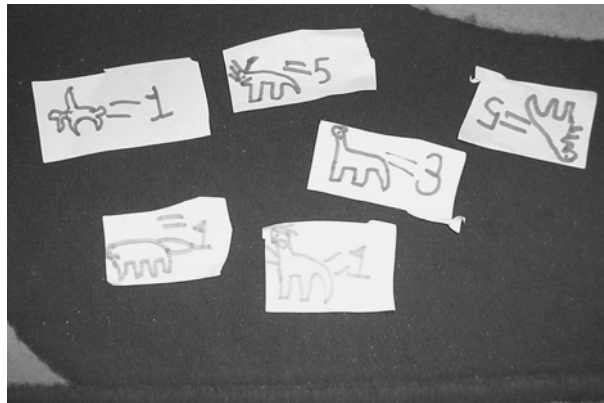
Er zijn twaalf gewone auto's, zegt Noortje. Ze kan zelf '12' schrijven.

Roos besteedt veel tijd aan haar eerste auto. Er zijn er vier van die soort.

Het museum van groep 3

In groep 3 wordt een museum gemaakt van spullen van de kinderen zelf. Een paar dagen van tevoren vertelt de meester het verhaal van meneer Spaarman. Joris zegt meteen dat hij thuis dino's heeft – wel twintig – die hij mee kan nemen. De volgende dag komt hij op school met briefjes waarop hij soorten dino's getekend heeft – langnekken, viervoeters, vleeseters – met daarbij hoeveel hij er heeft van die soort.

Op de ochtend dat de groepen de tentoonstelling gaan maken, brengt Joris inderdaad zijn dino's mee. De meester vraagt Jessica om ze in groepjes te zetten. Die weet niet zoveel over dino's en moet er dan ook heel lang over nadenken. Joris kan met moeite zijn mond houden, zo graag wil hij vertellen hoe het zit.

Een paar kinderen hebben knuffels meegenomen. Dat geeft wel een probleem, want kinderen zijn bezorgd dat er misschien knuffels kwijtraken als je ze bij elkaar zet. Andere kinderen hebben mooie stenen meegenomen, knikkers, bierdoppen, een gitaar en 'stinkers', speelgoedpoppetjes in een doosje dat van de meester niet open mag.

In het klassengesprek over de meegebrachte spullen wordt op allerlei manieren gepraat over groepjes maken. Het tellen van de voorwerpen is in groep 3 niet zo'n probleem. Hoewel, knikkers tellen zonder er een over te slaan, en zonder knikkers dubbel te tellen, is best lastig.

Alle spullen worden uitgesteld op tafeltjes. Van de kleutergroepen zijn wat mooie doeken geleend.

Een speciaal tafeltje wordt ingeruimd voor de 'mooie' dingen. Terwijl sommige kinderen de tentoonstelling tekenen, maken andere kinderen toegangkaartjes. En dan mogen de ouders komen kijken.

Extra activiteit 1: Het koffertje van meneer Spaarman

materiaal

Stop in een koffertje of doos een verzameling spulletjes die bijvoorbeeld bestaat uit:

- 1 plastic bloem.
- 2 rolletjes plakband.
- 3 sleutels.
- 4 puntenslijpers.
- 5 kleine poppetjes.
- 6 autootjes.
- 7 dierfiguurtjes.
- 8 blokken.
- 9 potloden.
- 10 knikkers.

opdracht

Laat kinderen in kleine groepjes een manier bedenken om de spullen die in het koffertje zitten te ordenen. De ordening waar u zelf van bent uitgegaan, is dan een mogelijke oplossing, maar kinderen kunnen ook heel andere ordeningen bedenken. Welke ordening ze kiezen is niet belangrijk, het gaat er om of ze kunnen uitleggen waarop hun ordening gebaseerd is.

Extra activiteit 2: Groepjes kinderen

In het speellokaal bedenken kinderen manieren om hun groep op te delen: kinderen met dezelfde kleur trui bij elkaar, kinderen met dezelfde kleur haar, kinderen die het liefst buiten spelen of juist liever binnen spelen, enzovoort.

opdracht

Deze activiteit is het meest geschikt om in de gymzaal of in het speellokaal te doen. U begint bijvoorbeeld met jongens en meisjes te vragen in aparte groepjes te gaan staan. Daarna vraagt u de kinderen om andere manieren te bedenken waarop je de groep zou kunnen opdelen. Mogelijkheden zijn bijvoorbeeld:

- kinderen met dezelfde kleur trui bij elkaar.
- kinderen met dezelfde kleur haar bij elkaar.
- kinderen die graag buiten spelen of juist liever binnen spelen.
- welke sport vind je het leukst?
- naar welk land ben je het laatst op vakantie geweest?
- favoriete televisieprogramma.
- enzovoort.

Schrijf de aantallen van de verschillende groepjes op een groot vel. In groep 3 kunt u laten controleren of een opdeling wel samen het totaal oplevert van alle kinderen in de klas. Zo niet, dan moet er ergens een telfout gemaakt zijn.